

*ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΥΠΕΠΘ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ*

Ασκητή Βασιλική

askiti@hotmail.com

Περίληψη

Παρά τα προβλήματα, προοδευτικά, η σχολική βιβλιοθήκη εξελίσσεται σε σημαντικό κομμάτι της νέας εκπαιδευτικής πραγματικότητας, ξεφεύγοντας από την παραδοσιακή λειτουργία της δανειστικής σχολικής βιβλιοθήκης και παίρνοντας ένα νέο, σημαντικό ρόλο, συμπληρωματικό και ενισχυτικό της διδασκαλίας μέσα στην τάξη.

Η ιδιαίτερη σημασία που αποκτά η Σχολική Βιβλιοθήκη στην εκπαιδευτική διαδικασία οδήγησαν στην πραγματοποίηση της παρούσας ανακοίνωσης που στόχο έχει να παρουσιάσει τις λειτουργικές όψεις των Σχολικών Βιβλιοθηκών και να διερευνήσει τις προοπτικές ανάπτυξής τους μέσω μιας προσπάθειας αξιολόγησης των υπαρχουσών συνθηκών. Σκοπός της είναι να συνεισφέρει στην κατανόηση του ρόλου της σχολικής βιβλιοθήκης σήμερα και να λειτουργήσει ως καταλύτης ενός ευρύτερου διαλόγου μεταξύ των αρμοδίων φορέων και λοιπών ενδιαφερομένων σχετικά με την πολιτική αξιοποίησης των σχολικών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική πράξη και, γενικότερα, προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

Οι προτάσεις στις οποίες καταλήγει η εργασία περιγράφουν την αναγκαία υποδομή για τη σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία και τον τρόπο αξιοποίησης του όλο και αυξανόμενου γνωστικού κεφαλαίου προς όφελος της γνώσης. Οι σχολικές βιβλιοθήκες τοποθετούνται στο κέντρο του σχολικού περιβάλλοντος και εμφανίζονται ως ένας εξαιρετικά ζωντανός χώρος στον οποίο διαγράφονται δημιουργικές απαντήσεις και νέες προσεγγίσεις στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής.

Παρά τα όποια προβλήματα (π.χ. στον τεχνολογικό εξοπλισμό, εμπλουτισμό της συλλογής, έλλειψη προσωπικού, κλπ.) η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να συμμετέχει ενεργά σε οποιαδήποτε μακροχρόνια στρατηγική βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου, εκπαίδευσης, παροχής πληροφόρησης, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Γι' αυτό απαιτείται μία καλοστημένη συλλογή, κατάλληλες εγκαταστάσεις για ανάγνωση και μελέτη καθώς και πρόσβαση σε σχετικές τεχνολογίες. Πρέπει να διαθέτει επαρκή και συνεχή χρηματοδότηση για εκπαιδευμένο προσωπικό, υλικό, τεχνολογίες και εγκαταστάσεις, και το σημαντικότερο να παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες της. Για να εξασφαλιστεί ο συντονισμός των βιβλιοθηκών και η συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, διαχειριστές και άλλες επαγγελματικές ομάδες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή και διεθνές επίπεδο, πέρα από την υποστήριξη των τοπικών αρχών, πρέπει να υποστηρίζεται με ειδική νομοθεσία και πολιτικές.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολικές Βιβλιοθήκες, Οργάνωση, Προοπτικές Ανάπτυξης

Abstract

Despite its problems, progressively, the School Library becomes an important piece of new educational reality that escapes from the traditional functional aspects and undertakes new, important role, additional and reinforcing the one that the teacher has in the classroom.

The particular importance that the School Library acquires in the educational process led to the realisation of present paper that its objective is to present the functional

aspects of School Libraries and to investigate their prospects of growth by evaluating of existing conditions. Its aim is to contribute in the comprehension of the role that a school library has today and to function as a catalyst in a wide dialogue between the responsible institutions or organizations, the school librarians and the local society.

The proposals to which leads this paper describe the necessary infrastructure for the modern educational process and the way of exploitation of the increasing cognitive capital to profit of knowledge. The School Libraries are placed in the centre of school environment and they are presented as an exceptionally live space which erases creative answers and new approaches in the challenges of modern era.

Despite the problems (such as in the technological equipment, enrichment of collection, lack of personnel, etc.) the school library should participate actively in any long-lasting strategy of improvement of educative level, education, benefit of information, economic, social and cultural growth. Thus, it is required a well formed collection, suitable installations for reading and study as well as access in relative technologies. It should allocate sufficient and continuous financing for educated personal, material, technologies and installations, and most important to provide free of charge her services. In order to ensured the co-ordination of libraries and the collaboration between the teachers, administrators and other professional teams in local, regional, national or even international level, the School Libraries, should be supported with special legislation and policies.

Keywords: School Libraries, Operation, Perspectives of growth

Εισαγωγή

Η σημερινή κοινωνία, η Κοινωνία της Γνώσης, χαρακτηρίζεται από ανταγωνιστικότητα και από εξειδίκευση και εφαρμογή της γνώσης¹, παράγοντες που συντελούν στη δημιουργία ενός πλαισίου συνεχούς αλλαγής. Οι συνεχείς αυτές μεταβολές επηρεάζουν την οικονομική και την επαγγελματική διάρθρωση της αγοράς εργασίας² και επομένως είναι προφανές ότι οι γνώσεις που παρέχονται από το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα δεν επαρκούν και δεν αντιστοιχούν στις γνώσεις εκείνες που θα είναι απαραίτητες στο μέλλον. Εκείνο που χρειάζεται είναι οι νέοι να έχουν μάθει ΠΩΣ να μαθαίνουν, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν δια βίου τις γνώσεις και τις ικανότητες τους ανάλογα με τις συνθήκες και τις απαιτήσεις που θα προκύπτουν. Οι βιβλιοθήκες σήμερα λοιπόν, και ειδικότερα οι σχολικές βιβλιοθήκες, στηριζόμενες σε ευέλικτες μορφές οργάνωσης, πρέπει να προετοιμάσουν τους νέους ώστε να ανταπεξέλθουν στις νέες απαιτήσεις, στο νέο περιβάλλον. Η συνεργασία των Βιβλιοθηκών με την ευρύτερη σχολική κοινότητα αποτελεί προϋπόθεση και βασικό εργαλείο για την επιβίωση και την ανάπτυξη μίας χώρας διότι εξασφαλίζει πολίτες που διαθέτουν την απαραίτητη κατάρτιση και τις δεξιότητες για να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες σε διεθνές επίπεδο.³

Αποστολή και στόχοι

¹ Drucker, Peter. 1994. Knowledge Work and Knowledge Society: The Social Transformations of this Century, Harvard University, Διαθέσιμο στο: <www.ksg.harvard.edu/ifactory/ksgpress/www/ksg_news/transcripts/drucker.html> (Ανάκτηση 26/10/2005)

² OECD. (1996), σσ. 32-38 ; Ρίφκιν, Τζερόμ. (1996). Το Τέλος της Εργασίας και το Μέλλον της. Αθήνα: Νέα Σύνορα.

³ Chalot Bernard, (1992) Το σχολείο αλλάζει: κρίση του σχολείου και κοινωνικοί μετασχηματισμοί, Προτάσεις, Αθήνα, σσ. 191-405.

Σύμφωνα με το μανιφέστο της UNESCO / IFLA για τις σχολικές βιβλιοθήκες⁴, που αποτελεί ένα κείμενο έκφρασης αντιλήψεων του διεθνούς κοινωνικού γίνεσθαι, βλέπουμε ότι οι Σχολικές Βιβλιοθήκες: «...στοχεύουν στην ανάπτυξη και την υποστήριξη της συνήθειας της ανάγνωσης στα παιδιά, τη χαρά και τη μάθηση και τη χρήση των βιβλιοθηκών για όλη την υπόλοιπη ζωή τους». Οι Σχολικές Βιβλιοθήκες λοιπόν, εκπαιδεύουν το μαθητή και γενικότερα την εκπαιδευτική κοινότητα, να διαχειρίζεται τις γνώσεις που αποκομίζει και να τις αξιοποιεί όσο το δυνατό καλύτερα. Ταυτόχρονα λειτουργούν ως κύτταρο για την ανάπτυξη ενός νέου πλαισίου γνώσεων και δύνανται να αναλάβουν έναν διευρυμένο ρόλο στην τοπική κοινωνία, ως κόμβοι πληροφόρησης, μάθησης και πολιτισμού.

Στον ελληνικό χώρο, σύμφωνα με το Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών (19/11/2003), «η Σχολική Βιβλιοθήκη αποτελεί μέρος του Δικτύου Σχολικών Βιβλιοθηκών, το οποίο καθοδηγεί και συντονίζει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ακολουθεί την πολιτική ανάπτυξης και τους κανονισμούς του Δικτύου αυτού. Οργανικά αποτελεί μέρος του σχολείου εντός του οποίου λειτουργεί. Αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του και ακολουθεί τον Κανονισμό του. Η κάθε Σχολική Βιβλιοθήκη δύναται να εξυπηρετεί περισσότερα του ενός σχολεία.»⁵

Η Σχολική Βιβλιοθήκη πρωτίστως καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών ενώ για το διδακτικό προσωπικό καλύπτει κυρίως τα θέματα που αφορούν τις διδακτικές δραστηριότητες. Δίνεται έμφαση στην ενίσχυση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών και επιδιώκεται να εξυπηρετήσει τις πληροφοριακές ανάγκες όχι μόνο της σχολικής αλλά και της ευρύτερης κοινότητας στην οποία ανήκει. Έχει δημιουργηθεί με τη φιλοδοξία να εξελιχθεί σε ένα άρτιο και αυτόνομο πληροφοριακό κέντρο.⁶

Η Δημιουργία των Σχολικών Βιβλιοθηκών

Το 1996, το 1ο ΕΠΕΑΕΚ στο πλαίσιο του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), ώθησε το θεσμό των Σχολικών Βιβλιοθηκών με το Πρόγραμμα «Σχολικές Βιβλιοθήκες» για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, το οποίο ήταν ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση».⁷ Το Πρόγραμμα υλοποιήθηκε με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ευρύτερος στόχος του προγράμματος ήταν η ενίσχυση ενός ευρέως φάσματος καινοτομιών, που στόχο είχαν να επιφέρουν διαρθρωτικές αλλαγές στην Εκπαίδευση. Το Πρόγραμμα «Σχολικές Βιβλιοθήκες» υλοποιήθηκε σε 2 φάσεις: Στην πρώτη - την

⁴ IFLA/ UNESCO (2004). School Library Manifesto, Διαθέσιμο στο: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/manifest.htm> (Ανάκτηση 26/11/2006)

⁵ Βλ. Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών (19/11/2003).

⁶ Μανωλάς, Ευάγγελος "Μερικές προτάσεις για τη στήριξη και αναβάθμιση των σχολικών βιβλιοθηκών" στο: Νέα Παιδεία, τχ. 98 (2001), σ. 154 ; Παρρά Βασιλική, Οικονόμου Βασίλης, Οι βιβλιοθήκες τάξεων και ο ρόλος τους στο: Εκπαιδευτική Ρότα, τχ.5 (1999), σ. 29 ; Σταύρου Κώστας "Σχολικές βιβλιοθήκες. Το ελληνικό σχολείο προσπαθεί να βρει το σύγχρονο βηματισμό του" στο: Νέα Παιδεία, τχ. 98 (2001), σ. 150-151.

⁷ Επιχειρησιακό πρόγραμμα εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση 2000-2006. Τεχνικό Δελτίο Μέτρου 2.1: Αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Εισαγωγή, Γ. 2, σελ. 4. Ομάδα έργου σχολικών βιβλιοθηκών. Σχολικές Βιβλιοθήκες: Έργο σταθμός και αφετηρία. Στο Οδηγός Σχολικών Βιβλιοθηκών που δημιουργήθηκαν στο Πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. ix. Βλ. επίσης Μαράς, Αναστάσιος "Οι νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία των σχολικών βιβλιοθηκών. Το παράδειγμα των θρησκευτικών και των ξένων γλωσσών" στο: Τα Εκπαιδευτικά, τχ. 67-68 (2003), σσ. 174-5 ; Σταύρου Κώστας "Σχολικές βιβλιοθήκες. Το ελληνικό σχολείο προσπαθεί να βρει το σύγχρονο βηματισμό του" στο: Νέα Παιδεία, τχ. 98 (2001), σ. 139-140.

Πιλοτική Εφαρμογή - δημιουργήθηκαν 50 Σχολικές Βιβλιοθήκες και στη δεύτερη - την Ανάπτυξη της Ενέργειας - δημιουργήθηκαν 450⁸.

Δομή των Σχολικών Βιβλιοθηκών

Οι προϊστάμενες αρχές των Σχολικών Βιβλιοθηκών είναι το Γραφείο Σχολικών Βιβλιοθηκών ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΠΕΔ της ΚΥ του ΥΠΕΠΘ, η Επιτροπή Βιβλιοθήκης του Σχολείου, ο/η Υπεύθυνος/νη Βιβλιοθήκης και ο Συντονιστής της Σχολικής Βιβλιοθήκης. Πιο ειδικά:

Το Γραφείο Σχολικών Βιβλιοθηκών της Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΣΔΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει την ευθύνη

- των Σχολικών Βιβλιοθηκών ΔΣΔΕ [“Σχολικές Βιβλιοθήκες” (ΕΠΕΑΕΚ 1.3.γ & 1.4.β)]
- της Επιτροπής Έγκρισης καταλληλότητας εξωσχολικών βιβλίων (Ν. 1566/85, άρθρο 43).

Επιτροπή Σύνταξης πίνακα επιλογής κατάλληλου υλικού για τον εμπλουτισμό των Σχολικών Βιβλιοθηκών του ΥΠΕΠΘ⁹

Η Επιτροπή αυτή εδρεύει στο Γραφείο Σχολικών Βιβλιοθηκών και εγκρίνει/επιλέγει κάθε είδους υλικό (έντυπο και μη) για τις Σχολικές Βιβλιοθήκες και λαμβάνει αποφάσεις για την πρόσβαση στο Διαδίκτυο σε συνεργασία με την Επιτροπή του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου (ΠΣΔ). Οι πράξεις της Επιτροπής αυτής επικυρώνονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και κοινοποιούνται στα σχολεία.

Επιτροπή Βιβλιοθήκης του Σχολείου

Η Επιτροπή Βιβλιοθήκης του Σχολείου έχει την ευθύνη επιλογής από τον κατάλογο βιβλίων της Επιτροπής Σύνταξης Πίνακα επιλογής κατάλληλου υλικού για τον εμπλουτισμό των Σχολικών Βιβλιοθηκών του ΥΠΕΠΘ¹⁰ του κατάλληλου υλικού που κρίνει ότι εξυπηρετεί τη συγκεκριμένη σχολική κοινότητα. Δέχεται επίσης, εισηγήσεις από τους μαθητές και το Σύλλογο Γονέων & Κηδεμόνων, για αγορές/δώρεές/ανταλλαγές βιβλίων χωρίς να δεσμεύεται στις επιλογές της.

Ο Υπεύθυνος Βιβλιοθήκης

Ο Υπεύθυνος της Σχολικής Βιβλιοθήκης δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη καλύτερη δυνατή χρήση της Βιβλιοθήκης από εκπαιδευτικούς και μαθητές, με την απαραίτητη συνδρομή της Διεύθυνσης του σχολείου για τον συντονισμό κοινών ενεργειών. Είναι υπεύθυνος για την καλή οργάνωση της βιβλιοθήκης και εναρμονίζει τη συλλογή με το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου επιλέγοντας, προτείνοντας, προμηθεύοντας και οργανώνοντας το υλικό για την καλύτερη δυνατή πρόσβαση των χρηστών.

Συντονιστής Σχολικών Βιβλιοθηκών

Ο Συντονιστής Σχολικών Βιβλιοθηκών είναι Υπεύθυνος για το συντονισμό όμορων Σχολικών Βιβλιοθηκών και ορίζεται από το οικείο ΠΥΣΔΕ. Είναι Βιβλιοθηκονόμος και ελλείπει αυτού Επιμορφωμένος Εκπαιδευτικός από αυτούς που υπηρετούν σε Σχολική Βιβλιοθήκη της Δ/σης Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης. Ο Συντονιστής των Σχολικών Βιβλιοθηκών αναλαμβάνει τη βιβλιογραφική επεξεργασία και την καταλογογράφηση υλικού για το οποίο δεν διατίθενται στοιχεία κεντρικά από το Δίκτυο των Σχολικών Βιβλιοθηκών και δημιουργεί τις προϋποθέσεις επικοινωνίας και συνεργασίας των βιβλιοθηκών της περιοχής ευθύνης. Μία φορά το χρόνο συντάσσει έκθεση πεπραγμένων, συμπληρώνοντας το ειδικό έντυπο που παράγεται

⁸ Περισσότερα στοιχεία για την υλοποίηση των Σχολικών Βιβλιοθηκών βλ. Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών (19/11/2003).

⁹ Νομος 3149, αρθ. 13, παρ. 17 (ΦΕΚ 141/τΑ/10.6.2003)

¹⁰ Βλ. παραπάνω

από το ΥΠΕΠΘ και αφορά στις Βιβλιοθήκες αρμοδιότητάς του. Το έντυπο αυτό αποστέλλεται στον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης με Κοινοποίηση στο Γραφείο Σχολικών Βιβλιοθηκών της Διεύθυνσης ΣΕΠΕΔ του ΥΠΕΠΘ.

Η έρευνα

Η έρευνα προσπάθησε να αξιολογήσει την υπάρχουσα κατάσταση των Σχολικών Βιβλιοθηκών ώστε να συμβάλλει στην περαιτέρω υποστήριξη και ενεργοποίηση των σχολικών βιβλιοθηκών σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, φιλοδοξία της ήταν να συμβάλλει στην ενίσχυση της επικοινωνίας και της δικτύωσης μεταξύ όλων των βιβλιοθηκών που στηρίζουν το έργο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να βοηθήσει ώστε οι Σχολικές Βιβλιοθήκες να συνδεθούν ακόμη περισσότερο με την εκπαιδευτική διαδικασία και να γίνει πράξη η άμεση σύνδεσή τους με το πρόγραμμα σπουδών και την υποστήριξη των μαθημάτων.

Για τη διερεύνηση των σκοπών της έρευνας επιλέχθηκε η ποσοτική μελέτη, καθώς είναι εύκολο στις Βιβλιοθήκες να ποσοτικοποιούν τις δραστηριότητές τους, και η μέθοδος του ερωτηματολογίου, γιατί ο ερευνητής μπορεί να συγκεντρώσει σε ελάχιστο χρονικό διάστημα άφθονο και χρήσιμο υλικό, από μεγάλο αριθμό ερευνημένων, που μπορεί να κατοικούν σε μακρινή απόσταση από την έδρα του.¹¹

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο 75 ερωτήσεων, το οποίο απευθύνεται στους υπευθύνους των Σχολικών Βιβλιοθηκών και περιλαμβάνει τέσσερις ενότητες κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων.¹² Η 1^η ενότητα περιλαμβάνει τα Στοιχεία του Υπευθύνου λειτουργίας Σχολικής Βιβλιοθήκης. Η 2^η περιλαμβάνει τα Στοιχεία της Σχολικής Βιβλιοθήκης όσον αφορά στην Οργάνωση και Λειτουργία της. Η 3^η περιλαμβάνει Θέματα Συνεργασίας Σχολικής Βιβλιοθήκης. Η 4^η περιλαμβάνει Θέματα Σχετικά με τον έλεγχο και αξιολόγηση της λειτουργίας της Σχολικής Βιβλιοθήκης. Η σημερινή εισήγηση επικεντρώνεται στη δεύτερη και τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου. Την πλήρη ανάλυση μπορεί να βρει ο κάθε ενδιαφερόμενος στην διπλωματική εργασία με τον ομώνυμο τίτλο και βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου και τη Βιβλιοθήκη του Π.Ι.

Αποτελέσματα έρευνας

Διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των Σχολικών Βιβλιοθηκών λειτουργεί πρωινές ώρες αλλά οι χρήστες εκφράζουν το αίτημα διεύρυνσης του ωραρίου. Το αίτημα της διεύρυνσης του ωραρίου συνδυάζεται με το αίτημα της πρόσληψης νέου προσωπικού. Όσον αφορά στην τεχνικο-υλική υποδομή της Σχολικής Βιβλιοθήκης η πλειοψηφία των υπευθύνων θεωρεί ότι ο χώρος της Σχολικής Βιβλιοθήκης είναι πρακτικός και άνετος και ότι ο εξοπλισμός σε έπιπλα καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των χρηστών. Ως προς το αν ο χώρος είναι κατάλληλα διαμορφωμένος για ΑΜΕΑ, οι μισοί περίπου υπεύθυνοι (45%) θεωρούν ότι δεν τηρούνται ή ότι τηρούνται ελάχιστα οι απαιτούμενες προδιαγραφές.

Όσον αφορά στη χρηματοδότηση των Σχολικών Βιβλιοθηκών διαπιστώθηκε ότι τα έσοδα είναι μηδαμινά: Οι Σχολικές Βιβλιοθήκες δεν έχουν άμεση τακτική χρηματοδότηση από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους. Οι υπηρεσίες προς τους χρήστες παρέχονται δωρεάν και μόνο ένα μικρό ποσοστό (16%) λαμβάνει κάποια ποσά - δωρεές από τοπικούς φορείς. Η ανάπτυξη των Σχολικών Βιβλιοθηκών όσον αφορά στις προσκτήσεις και την παροχή σύγχρονων υπηρεσιών με τη σημερινή

¹¹ Ευαγγελόπουλος Σπύρος Β., Πειραματική Παιδαγωγική με στοιχεία στατιστικής: μεθοδολογία και μέσα επιστημονικής έρευνας, Δανιά, Αθήνα, [198-], σ. 133-138. ; Παρασκευόπουλου Ι. : Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Αθήνα, 1980, σ. 16-30.

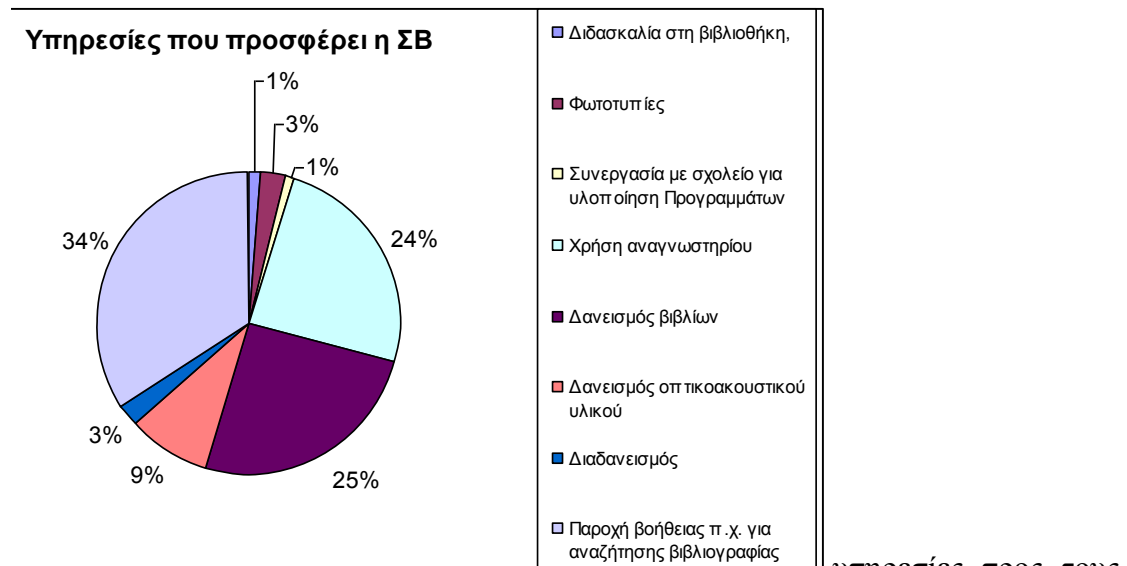
¹² Ευαγγελόπουλος Σπύρος Β., Πειραματική Παιδαγωγική με στοιχεία στατιστικής: μεθοδολογία και μέσα επιστημονικής έρευνας, Δανιά, Αθήνα, [198-], σ. 133-138. ; Παρασκευόπουλου Ι. : Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Αθήνα, 1980, σ. 16-30.

πενιχρή οικονομική κατάσταση και χωρίς περαιτέρω οικονομική ενίσχυση είναι αδύνατη, όπως άλλωστε φαίνεται και από τα πολύ μικρά ποσά που δαπανώνται για την αγορά νέων τεκμηρίων.

Όσον αφορά στην συλλογή διαπιστώθηκε ότι σε πολλές περιπτώσεις (89%) υπήρχε βιβλιοθήκη στο σχολικό συγκρότημα πριν την ίδρυση της Σχολικής Βιβλιοθήκης και οι μισές περίπου Σχολικές Βιβλιοθήκες (53%) έχουν ενσωματώσει τα τεκμήρια των προηγούμενων βιβλιοθηκών στον κατάλόγό τους. Η ύπαρξη σπανίων και πολύτιμων συλλογών στο σχολείο είναι μικρή (16%) αλλά είναι σκόπιμο αυτές να προστατευτούν.

Όσον αφορά στους χρήστες των Σχολικών Βιβλιοθηκών ανήκουν τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στο εξωσχολικό. Η πλειοψηφία τους είναι μαθητές και το ποσοστό των καθηγητών που χρησιμοποιούν τη Σχολική Βιβλιοθήκη δεν ξεπερνάει στις περισσότερες βιβλιοθήκες το 25%. Οι τομείς ενδιαφέροντος των χρηστών είναι κυρίως η Λογοτεχνία και η Χρήση Διαδικτύου.

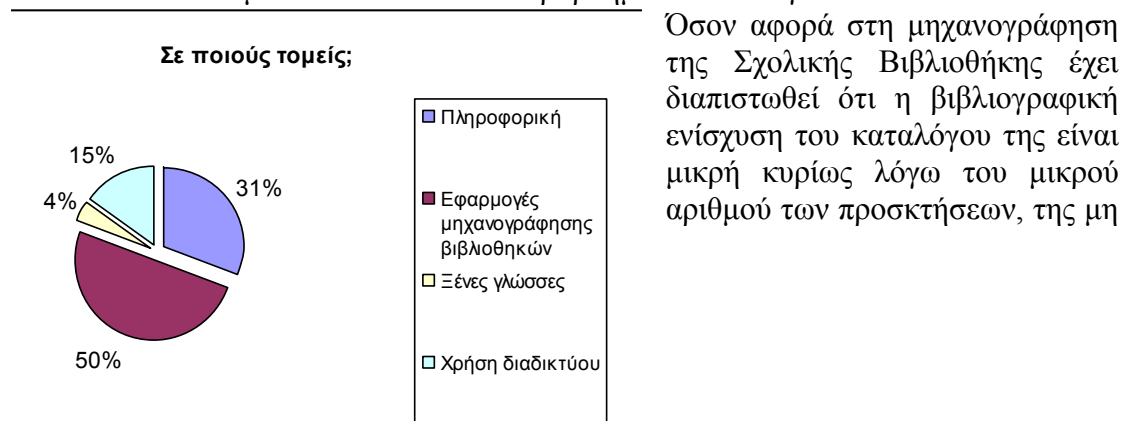
Αναζητώντας το εύρος των υπηρεσιών της Σχολικής Βιβλιοθήκης διαπιστώθηκε ότι οι ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες προσφέρουν ελάχιστες ηλεκτρονικές υπηρεσίες στους χρήστες τους και στηρίζονται ελάχιστα στις νέες τεχνολογίες. Οι συνηθέστερες

υπηρεσίες προς τους

χρήστες είναι η παροχή βοήθειας (π.χ. αναζήτηση βιβλιογραφίας, υλικού στο Διαδίκτυο, κ.ά.), ο δανεισμός βιβλίων και η χρήση του αναγνωστηρίου. Οι υπηρεσίες που πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο είναι ο Διαδανεισμός και η διδασκαλία στο χώρο της βιβλιοθήκης.

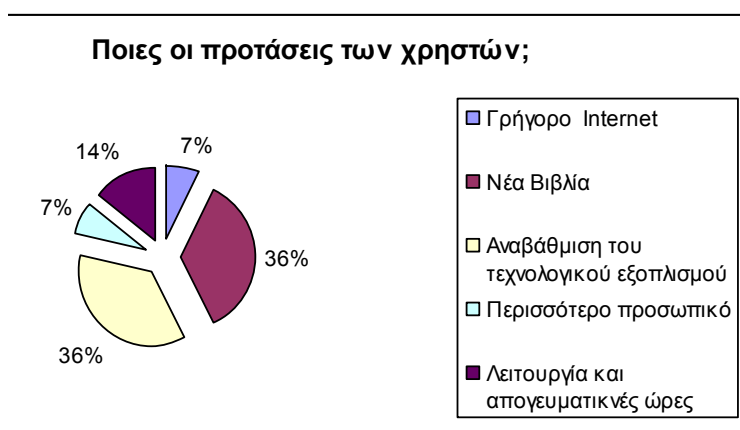
Στην καθημερινή τους λειτουργία οι Σχολικές Βιβλιοθήκες αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα όσον αφορά στον τεχνολογικό τους εξοπλισμό διότι οι περισσότερες δεν διαθέτουν τεχνική υποστήριξη. Επιπλέον, η νέα έκδοση του λογισμικού δεν έχει δοθεί στις σχολικές βιβλιοθήκες διότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές τους, όντας παλιάς τεχνολογίας, δεν έχουν συμβατό λειτουργικό σύστημα με τη νέα έκδοση. Συνεπώς, οι Σχολικές Βιβλιοθήκες σήμερα λειτουργούν με την παλιά έκδοση του ΑΒΕΚΤ και καλούνται να αντιμετωπίσουν τα όποια προβλήματα συνεπάγεται αυτό.

Όσον αφορά στη μηχανογράφηση της Σχολικής Βιβλιοθήκης έχει διαπιστωθεί ότι η βιβλιογραφική ενίσχυση του καταλόγου της είναι μικρή κυρίως λόγω του μικρού αριθμού των προσκτήσεων, της μη

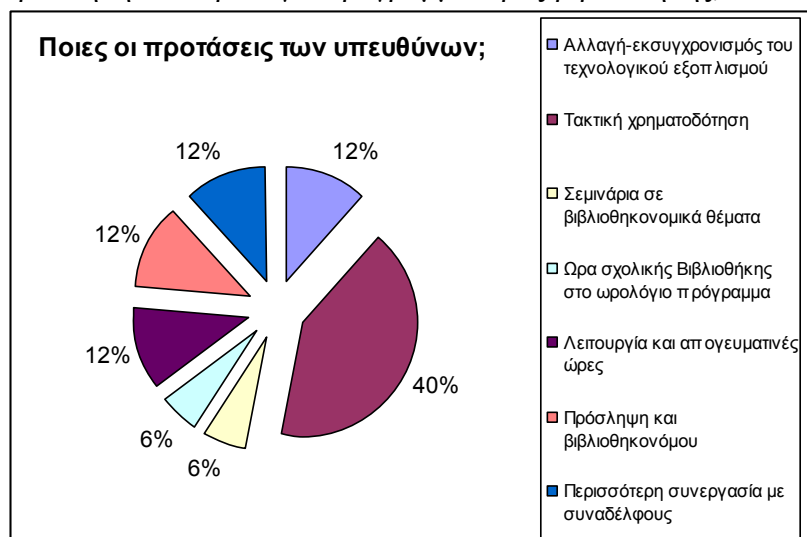
σωστής εγκατάστασης του λογισμικού ABEKT, αλλά και λόγω της έλλειψης εξειδικευμένων βιβλιοθηκονομικών γνώσεων. Σύμφωνα με τους υπευθύνους των Σχολικών Βιβλιοθηκών για να ανταπεξέλθει κανείς στις ανάγκες της Σχολικής Βιβλιοθήκης χρειάζεται η πρόσθετη κατάρτιση σε θέματα μηχανογράφησης βιβλιοθηκών και σε θέματα πληροφορικής. Η εκπαίδευση του προσωπικού των Σχολικών Βιβλιοθηκών πραγματοποιείται μόνο μέσω των σεμιναρίων και επιμορφωτικών προγραμμάτων που διοργανώνονται από το ΥΠΕΠΘ. Τα σεμινάρια αυτά δεν είναι συχνά και λόγω του φόρτου εργασίας πολλοί υπεύθυνοι Σχολικών Βιβλιοθηκών δεν λαμβάνουν μέρος.

Παρά τα προβλήματα των Σχολικών Βιβλιοθηκών οι χρήστες είναι ευχαριστημένοι σε γενικές γραμμές από τη λειτουργία της Σχολικής Βιβλιοθήκης και πολλοί από αυτούς

υποβάλλουν προτάσεις για την βελτίωση του χώρου και των υπηρεσιών της π.χ. αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού, εμπλουτισμό της συλλογής, πρόσληψη και άλλων υπαλλήλων, κλπ. Προτάσεις για τη βελτίωση του χώρου και των υπηρεσιών της Σχολικής Βιβλιοθήκης υποβάλλουν και οι υπεύθυνοι των Σχολικών Βιβλιοθηκών,

οι οποίοι προτείνουν τακτική χρηματοδότηση, αλλαγή και εκσυγχρονισμό του τεχνολογικού εξοπλισμού, πρόσληψη ειδικευμένων επιστημόνων της πληροφορικής, προσθήκη στο ωρολόγιο πρόγραμμα ώρας βιβλιοθήκης, κλπ.

Η συνεργασία της Σχολικής βιβλιοθήκης με την τοπική λαϊκή (δημόσια) βιβλιοθήκη δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς. Αξίζει βέβαια, να σημειωθεί ότι σε πολλές περιοχές η Σχολική Βιβλιοθήκη είναι η μόνη Βιβλιοθήκη που εξυπηρετεί την περιοχή. Οι περιπτώσεις που αναφέρουν συνεργασία με την τοπική βιβλιοθήκη αφορούν κυρίως:

- προμήθεια φωτοαντιγράφων από βιβλία και περιοδικά για τις ανάγκες των χρηστών
- ηλεκτρονική πρόσβαση στους καταλόγους των Λαϊκών Βιβλιοθηκών
- υποστήριξη εκπαιδευτικής διαδικασίας

- υποστήριξη ευρύτερων Σχολικών δραστηριοτήτων
- κάλυψη αναγκών των εκπαιδευτικών
- ηλεκτρονική πρόσβαση σε βάσεις και ηλεκτρονικά κείμενα των Λαϊκών Βιβλιοθηκών

Όσον αφορά στη συνεργασία της Σχολικής βιβλιοθήκης με τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες μόνο το 33% των Σχολικών Βιβλιοθηκών έχουν συνάψει κάποιο είδος συνεργασίας με τις Ακαδημαϊκές της περιοχής τους. Όσες συνεργάζονται έχουν αναπτύξει κυρίως τις υπηρεσίες :

- ηλεκτρονική πρόσβαση στους καταλόγους των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
- ηλεκτρονική πρόσβαση σε βάσεις και ηλεκτρονικά κείμενα των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
- σύναψη συμφωνιών διαδανεισμού
- προμήθεια φωτοαντιγράφων από βιβλία και περιοδικά για τις ανάγκες των χρηστών

Όσον αφορά στη συνεργασία των Σχολικών Βιβλιοθηκών με τη Βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μόνο το 40% των Σχολικών Βιβλιοθηκών συνεργάζεται μαζί της και έχουν αναπτυχθεί κυρίως οι υπηρεσίες :

- ηλεκτρονική πρόσβαση στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης του Π.Ι.
- κάλυψη αναγκών των εκπαιδευτικών
- ηλεκτρονική πρόσβαση σε βάσεις και ηλεκτρονικά κείμενα των Λαϊκών Βιβλιοθηκών
- υποστήριξη εκπαιδευτικής διαδικασίας
- σύναψη συμφωνιών διαδανεισμού
- υποστήριξη ευρύτερων Σχολικών δραστηριοτήτων
- προμήθεια φωτοαντιγράφων από βιβλία και περιοδικά για τις ανάγκες των χρηστών

Επίλογος

Η Σχολική Βιβλιοθήκη αποτελεί κεντρικό εκπαιδευτικό τμήμα του σχολείου και βάσει αυτού υποστηρίζει την προσπάθεια του σχολείου να διαμορφώσει πολίτες που συμμετέχουν στα κοινά και κοινωνικά δρώμενα και τους βοηθά να αναπτύξουν μέσα στο σχολικό περιβάλλον γνώσεις και δεξιότητες που απαιτεί η σύγχρονη κοινωνία. Παρά τα όποια προβλήματα (π.χ. στον τεχνολογικό εξοπλισμό, εμπλουτισμό της συλλογής, έλλειψη προσωπικού, κλπ.) η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να συμμετέχει ενεργά σε οποιαδήποτε μακροχρόνια στρατηγική βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου, εκπαίδευσης, παροχής πληροφόρησης, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Γι'αυτό απαιτείται μία καλοστημένη συλλογή, κατάλληλες εγκαταστάσεις για ανάγνωση και μελέτη καθώς και πρόσβαση σε σχετικές τεχνολογίες. Πρέπει να διαθέτει επαρκή και συνεχή χρηματοδότηση για εκπαιδευμένο προσωπικό, υλικό, τεχνολογίες και εγκαταστάσεις, και το σημαντικότερο να παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες της. Για να εξασφαλιστεί ο συντονισμός των βιβλιοθηκών και η συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, διαχειριστές και άλλες επαγγελματικές ομάδες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή και διεθνές επίπεδο, πέρα από την υποστήριξη των τοπικών αρχών, πρέπει να υποστηρίζεται με ειδική νομοθεσία και πολιτικές.